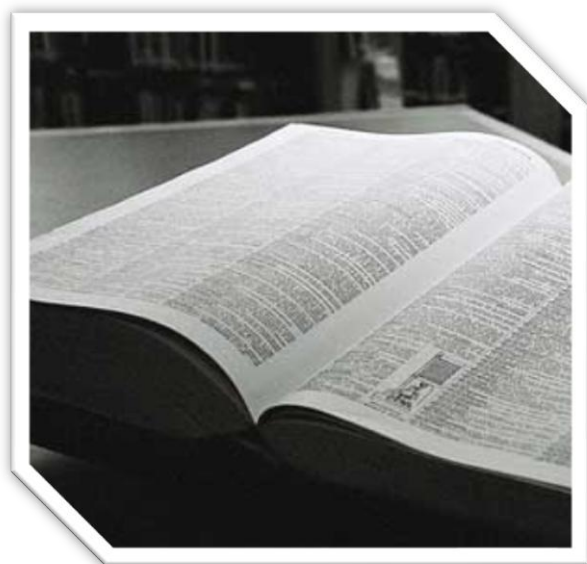


Ενότητα 1, Το ταξίδι των λέξεων στο χρόνο



Αρχαία Α' Γυμνασίου

Λύσεις ασκήσεων σχολικού βιβλίου

σχ. βιβλίο (σ.σ. 8-13)

Ενότητα 1: Το ταξίδι των λέξεων στο χρόνο

Λύσεις των ασκήσεων του σχολικού βιβλίου

νοῦς ὑγιής ἐν σώματι ὑγιεῖ:
ἡ διανοητική υγεία προϋποθέτει
την σωματική υγεία

εὖ ἀγωνίζεσθαι:
ο ἀγώνας με θεμιτά μέσα

πύξ λάξ:
με γροθιές
και κλοτσιές

κύκνειον ἄσμα :
το τελευταίο ἔργο
πνευματικού δημιουργού

δημοσία δαπάνη:
με έξοδα του κράτους

Τά παιδιά παίζει:
Ἡ ώρα του παιδιού
και του παιχνιδιού

γνώθι σαυτόν:
να έχεις αυτογνωσία

ἔπεα πτερόεντα:
λόγια που
λησμονούνται

Τό δίς ἑξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρός σοφοῦ:
Ο συνετός ἄνθρωπος δεν κάνει δύο
φορές το ίδιο λάθος.

εὕρηκα εὕρηκα:
βρήκα λύση - σκέφτηκα
καλή ιδέα

Εὖ ζῆν:
ο ευτυχισμένος
βίος

μολών λαβέ!:
μόλις ἔρθεις
να το πάρεις

Μή μου ἄπτου:
Μη με ενοχλείς
ο ἄνθρωπος που
ενοχλείται με το
παραμικρό

καινά δαιμόνια
νέες ιδέες που
προκαλούν ανα-
στάτωση

Στήλη ἄλατος:
ἔμεινα ἀναυδος

ἄρον ἄρον:
βιαστικά

ἀπό μηχανῆς θεός:
πρόσωπο που ανέλπιστα
παρουσιάζεται και δίνει
λύση.

Γόρδιος δεσμός: περίπλοκος κόμπος/
δυσεπίλυτο πρόβλημα.

χρησιμοποιείτε ή ακούτε συχνά ανάλογες φράσεις; Να τις σημειώσετε στα παρακάτω κενά:

Απάντηση:

φερ είπειν: για να
φέρουμε ένα
παράδειγμα

έν πάσει περιπτώσει
ό,τι κι'αν συμβεί

κατά τό δοκοῦν:
φαίνεται
καλύτερο

ἄνευ λόγου καί αιτίας:
χωρίς να υπάρχει
αιτία

χάριν λόγου:για
για να φέρω ένα
παράδειγμα

κτῆμα ες αεί:
αιώνιο
απόκτημα

Our critical problems such as the numismatics plethora generate some agony and melancholy. This phenomenon is characteristic of our epoch... In parallel, a panethnic unhyprocritical economic synergy and harmonization in a democratic climate is basic..."

Απόσπασμα από ομιλία του Ξενοφώντα Ζολώτα στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στις 26/9/1957. Ποιος, κατά τη γνώμη σας, ήταν ο σκοπός του ομιλητή;

Μετάφραση

«Τα προβλήματά μας που σχετίζονται με την κριτική όπως και τα οικονομικά διακρίνονται από αγωνία και μελαγχολία. Αυτό το φαινόμενο είναι χαρακτηριστικό της εποχής μας... Παράλληλα, μια πανεθνική, ανυποκριτική, οικονομική συνεργασία και αρμονία είναι βασική σε ένα δημοκρατικό κλίμα..»

Ο σκοπός του ομιλητή ήταν να αναδείξει τον πλούτο της ελληνικής γλώσσας. Ήδη στον λόγο του υπάρχουν ελληνικής προέλευσης λέξεις και όροι που χρησιμοποιούνται σε επιστημονικό επίπεδο αλλά και μη σε πολλές γλώσσες. Είναι αξιοσημείωτο ότι επισημαίνει τον οικουμενικό χαρακτήρα της ελληνικής. Λόγω της αναλυτικής της φύσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διάφορους τομείς και να βοηθήσει στη συνεργασία πολιτικών και επιστημόνων σε διεθνές επίπεδο.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

(αγγλ/γαλλ) *Europe* < Εύρώπη(=αυτή που έχει μεγάλα μάτια)

(Αγγλ) *democracy* – *monarchy- anarchy-despotism-hegemonism* - *tyranny*

(αγγλ) *harmony* < άρμονία < άρμός

(γαλλ) *histoire* < ιστορία < *ιστωρ* (=ο γνώστης)

ανάλυσις > (αγγλ) *analysis* / (γαλλ) *analyse* / (ιταλ) *analisi*/γερμ) *analyse*

(αγγλ) *athlete* < άθλοῦμαι < ἄθλον

Αν γνωρίζετε άλλες ξένες λέξεις με ελληνική προέλευση, να τις σημειώσετε στα παρακάτω κενά:

Geography< γεωγραφία	anatomy: άνατομία	enthusiasm< ενθουσιασμός
hero< ἥρωας	chromosome<χρωμόσωμα	atheism< αθεισμός

1. Να αναπτύξετε σύντομους διαλόγους στη ν.ε. στους οποίους θα χρησιμοποιήσετε τις φράσεις της σελ. 8 ή άλλες ανάλογες.

- Τα κατάφερα είμαι ο καλύτερος στην ομάδα!
- Αξία δεν έχει πάντα η νίκη αλλά και το εὔ αγωνίζεσθαι.
- Ναι μην ξεχνάς επίσης ότι με την καλή άσκηση νοῦς ὑγιής ἐν - σώματι ὑγιεῖ.
- Καλά, πάμε να ολοκληρώσουμε την προπόνηση , γιατί μετά θα με πάει η μητέρα μου ἄρον ἄρον στο φροντιστήριο.

-εὔρηκα εὔρηκα!

-Τι βρήκες

-τη λύση της άσκησης βέβαια!
-πως τα κατάφερες; Για μενα αυτή η άσκηση είναι γόρδιος δεσμός.
-Κι εσύ με υπομονή θα τη λύσεις.

-Πότε γίνεται η τελετή;
-Την Κυριακή **δημοσία δαπάνη**
-Ήταν εξαιρετος καλλιτέχνης, λένε ότι μετά το μυστήριο θα ακουστεί και το τραγούδι που έγραψε,πριν πεθάνει, ως **κύκνειον ἄσμα**.
-Πραγματικά ήταν εξαίσιος καλλιτέχνης, έμεινα στήλη ἄλατος, όταν έμαθα το θάνατό του.

- 2. Να βρείτε στο λεξικό (ή να σκεφτείτε) τις ελληνικές λέξεις που αποδίδουν τους παρακάτω ξενικούς όρους: γκλάμουρ, φαστφούντ, σκόντο, μπάσος, ανφάς, σκάρτος.**

γκλάμουρ: λάμψη, αίγλη, γοητεία

φαστφούντ: ταχυφαγείο

σκόντο: έκπτωση

μπάσος: βαθύφωνος

ανφάς: κατά πρόσωπο

σκάρτος: άχρηστος, ακατάλληλος, ελαττωματικός

- 3. Με τη βοήθεια λεξικού να βρείτε την ελληνική ρίζα των παρακάτω ξενικών λέξεων: τουρνουά, τζίρος, φαντεζί, παρλάρω, πιάτσα, σκιτσάρω.**

Τουρνουά: tournoi(γαλλ), προέρχεται από την ελληνική ρίζα τόρνος

Τζίρος: giro (ιταλ)<gyrus(λατ) , προέρχεται από την ελληνική ρίζα γῦρος

Φαντεζί: fantaisie (γαλλ), προέρχεται από την ελληνική ρίζα φαντασία

Παρλάρω: parlare (ιταλ),parabola, προέρχεται από την ελληνική ρίζα παραβολή.

Πιάτσα: rianza (ιταλ)< platea(λατ)< πλατεῖα(αρχαίο ελληνικό επίθετο), προέρχεται από την ελληνική ρίζα πλατ

Σκιτσάρω:schizzare (ιταλ), σκιαγραφώ, προέρχεται από την ελληνική ρίζα σχέδιον,σχεδιάζω

- 4. Αφού χωριστείτε σε ομάδες, να αναζητήσετε σε έναν τηλεφωνικό κατάλογο εταιρείες ή προϊόντα με αρχαία ελληνικά ονόματα ή θέματα (π.χ. «Ταχυμεταφορές Ο ΕΡΜΗΣ»). Αφού τα κατηγοριοποιήσετε (π.χ.**

ονόματα θεών, ηρώων, ιστορικών προσώπων), να τα παρουσιάσετε σε ένα κολάζ που θα συνθέσετε. Τα συμπεράσματά σας μπορούν να αποτελέσουν υλικό για ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας ή σε άλλο μαθητικό έντυπο.

Μαιευτήριο Ρέα, Κατασκευαστική Εταιρεία Άβαξ, Ξενοδοχείο Ξενία. Εστιατόριο οι Διόσκουροι, Νοσοκομείο Ασκληπιείο, Νοσοκομείο Ιπποκράτειο, Εταιρεία Ηρακλής.

Σημαντική παρατήρηση είναι ότι τα ονόματα των αρχαίων θεών, ηρώων αλλά και η χρήση γενικά των αρχαίων λέξεων προτιμούνται σε μεγάλο βαθμό από εταιρείες, νοσοκομεία και επιχειρήσεις. Η επιλογή των αρχαίων ονομάτων αποδεικνύει την μεγάλη απήχηση που έχουν στους ανθρώπους. Οι καταναλωτές επιλέγουν τα προϊόντα αυτών των εταιρειών γιατί οι αρχαίες ονομασίες τους είναι οικείες από την ιστορία και τη μυθολογία και κατά συνέπεια προσδίδουν αίγλη και ποιότητα.

- 5. Αναζητήστε στο προοίμιο της Ιλιάδας λέξεις που χρησιμοποιούνται αυτούσιες στη ν.ε. (ή ελαφρά τροποποιημένες ως προς τη μορφή και τη σημασία).**

Το προοίμιο της Ιλιάδας

*«Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἄχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δέ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἰωνοῖσι τε πᾶσι, Διὸς δ' ἔτελείετο βουλή,
ἔξ οὔ δή τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἄτρεϊδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.»*

Οι λέξεις που είναι αυτούσιες από την αρχαία στη νέα ελληνική είναι:

Θεά, μυρία, ψυχάς, ἡρώων, βουλή, τα πρῶτα, ἀνδρῶν, οἰωνοῖσι (οιωνός) Ἀχιλλεύς, Διός.

- 6. Να χωριστείτε σε ομάδες και να συγκεντρώσετε αγγειογραφίες που αναπαριστούν σκηνές της καθημερινής ζωής στην αρχαία Ελλάδα. Στη συνέχεια να βρείτε φωτογραφίες με ανάλογες σκηνές της σύγχρονης ζωής και να δημιουργήσετε ένα μεγάλο κολάζ που θα το παρουσιάσετε στην τάξη σας καλώντας τους συμμαθητές σας να διατυπώσουν τις σκέψεις τους, καθώς το περιεργάζονται.**

Η άσκηση λόγω χωρητικότητας ακολουθεί στην επόμενη σελίδα.

Αγγεία που αναπαριστούν σκηνές από την καθημερινή ζωή στην αρχαία Ελλάδα.



Η καθημερινή ζωή της γυναίκας στο γυναικωνίτη.

Λευκή λήκυθος που απεικονίζει γυναίκα να γνέθει μαλλί σε κλωστή.



Αγώνας πυγμαχίας



Αγώνας πυγμαχίας. Ο ένας από τους δύο αθλητές εξαναγκάζεται να παραδεχθεί την ήττα του.

Εικόνες με ανάλογες σκηνές από την καθημερινή ζωή.



Γυναίκα γνέθει μαλλί.



Γυναίκα μεταφέρει σάκους μεταφερόμενη από γάιδαρο.

Θέμα για συζήτηση

Η αρχαία Ελλάδα τροφοδοτεί με ποικίλες ιδέες, όρους και εικόνες την παγκόσμια εμπορική βιομηχανία (ονόματα αρωμάτων, αυτοκινήτων, θέματα κινηματογραφικών ταινιών κτλ.). Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτό;
Να συζητήσετε στην τάξη διάφορα παραδείγματα.

Η Ελλάδα εμπνέει από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα τους άλλους πολιτισμούς. Πολλές ταινίες πραγματεύονται τους αρχαίους μύθους και τα έπη του Ομήρου. Πολλές εταιρείες χρησιμοποιούν αρχαία ελληνικά ονόματα για την επωνυμία τους αλλά και την περιγραφή των προϊόντων τους, ενώ στον τομέα της επιστήμης χρησιμοποιούνται αρχαίες ελληνικές ορολογίες. Αυτή η επιρροή ευθύνεται στην ακμή που είχε αναπτύξει η αρχαία Ελλάδα σε πολλούς τομείς, όπως στην παιδεία, την τέχνη, την επιστήμη. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι η Ελλάδα εμφάνισε ταχεία εξέλιξη πριν από την ανάπτυξη των άλλων πολιτισμών. Επίσης οι ευρωπαϊκές γλώσσες έχουν πολλές λέξεις που βασίζουν τη ρίζα τους στην αρχαία ελληνική. Αυτή την παράδοση οι ξένοι την εμπιστεύονται και την αξιοποιούν σε διάφορους τομείς.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!



...Πράξεις Παιδείας!

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού



...Πράξεις Παιδείας!